

KÖZIGAZGATÁSI ÉS IGAZSÁGÜGYI
MINISZTERIUM
EMBERI JOGI MUNKACSOPORT

Ikt. Szám: VII/ID/151/3 (2014)

EGYÉB POLGÁRI ÉS POLITIKAI JOGOK VÉDELMEÉRT FELELŐS
TEMATIKUS MUNKACSOPORT

EMLÉKEZTETŐ
2013. NOVEMBER 15.

Helyszín: Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium, 1055, Budapest, Kossuth tér 2-4, 439/a tárgyaló

Időpont: 2013. november 15.

Tárgy: Az Egyéb Polgári és Politikai Jogok Védelméért Felelős Tematikus Munkacsoport Ülése

Jelen vannak: a mellékelt jelenléti ív szerint

Dr. Répássy Róbert, Igazságügyi Államtitkár, az Egyéb Polgári és Politikai Jogok Védelméért Felelős Tematikus Munkacsoport elnöke köszöntötte a jelenlévőket. Emlékeztette a jelenlévőket, hogy a legutóbbi munkacsoporti ülésre augusztus 30-án került sor. Bevezetőként elmondta, hogy a mai ülésen az előzőleg félbehagyott, illetve a meghívóban kiküldött két napirendi pont kerül megtárgyalásra, melyet a munkacsoport tagjainak a javaslata alapján állított össze.

1. napirendi pont: Lelkiismereti szabadság és a köznevelés kérdései

Dr. Hegyi Szabolcs, a TASZ képviselője kifejtette a szervezet véleményét, azzal összefüggésben, hogy szeptember 1-étől az erkölcsstan, illetve a helyette választható hit és erkölcsstan oktatás részévé vált a közoktatási tananyagban, melyet a bevett egyházak biztosíthatnak az iskolákban. Ezzel a szisztémával kapcsolatban három kritikus problémára szeretnék felhívni a figyelmet, miszerint nincs összhangban a lelkiismereti szabadsággal, illetve a szülők nevelési szabadságának a biztosításával ez az intézkedés. Az első a tartalomnak a kérdése. Véleménye szerint, megkülönböztethetünk legitim és nem legitim módon oktatható tartalmakat az erkölcsstannal kapcsolatban. Nem legitim módon oktatható tartalomnak tartják az olyasfajta erkölcsi nézeteket, melyek valamiféle partikuláris magánerkölcsi nézetnek a tanait tartalmazzák, ezzel szemben legitimnek tartanak minden olyan tartalmat, mely alapvetően a demokrácia, a jogállamiság erkölcsének a tételeit hivatott megismertetni, mivel az alkotmányos demokrácia is erkölcsi elveken alapul. Hasonlóképpen a lelkiismereti szabadságot tiszteletben tartónak gondolják azt, hogyha az erkölcsstan keretein

belül a racionális vita kultúráját sajátítják el a diákok. A második pont a garanciák kérdése, mely szoros összefüggésben van a tartalmakkal. Véleménye szerint kötelessége ellenőrizni az államnak azt, hogy az erkölcsstan órák keretein belül legitim, vagy nem legitim tartalom hangzik el. Ebben a tekintetben két fontos garanciára hívja fel a figyelmet. Az egyik az erkölcsstan tanárok megfelelő képzése, miszerint erre a feladatra komplex módon kell felkészíteni az oktatókat, mely az állam feladata. A másik egyfajta minőség-ellenőrzés, melyet az oktatási hivatal lát el, melynek során vizsgálja a tankönyveket, tananyagokat előállítók megfelelő feladatellátását, engedélyezi a tankönyveket. Véleménye szerint ezzel kapcsolatban a probléma abból adódik, hogy a kötelező erkölcsstan óra kiváltható hit és erkölcsstan órával, melynek keretein belül az egyházi hitoktató a saját egyházának megfelelő erkölcsi tartalommal, amit az állam nem ellenőriz és nem is ellenőrizhet, mert az az adott egyház belügyeibe történő beavatkozást jelentene. Problémának tartja, hogy kötelező az erkölcsstan és azt, hogy kiváltható hittan és erkölcsstannal. Felhívja a figyelmet a harmadik problémára, miszerint egyfajta választási kényszerbe kerülnek a szülők és diákok. Ha nem akarnak az erkölcsstan kurzusra járni a gyerekek, vagy ha nincs megfelelő alternatív hittanoktatás, akkor egyfajta kényszerhelyzetbe kerülnek, tehát előállhatnak olyan helyzetek, amikor a lelkiismeretükkel ellentétes döntésbe kerülnek. Véleménye szerint különösen így van ez a kisebb közösségekben, ahol az emberek tudják, hogy ki jár templomba, ki nem; ki választ hittant és ki nem. Úgy gondolja, hogy létrejöhetnek olyan szituációk, hogy szükségtelen nyomás alá kerülnek szülők, diákok. Végezetül problémaként említi, hogy a kötelező választás jellege miatt a szülők olyan információkat hoznak nyilvánosságra, adott esetben nem is valós információkat az előbb említett társadalmi nyomás hatására, amelyek az ember lelkiismereti meggyőződéseit érintik. Véleménye szerint sem az iskolákban, sem a fenntartó központban nincsenek meg a garanciái, az ilyen információk kezelésének.

Dr. Répássy Róbert az elhangzottakkal kapcsolatban elmondta, hogy a megtárgyalandó kérdéseknek jó felvezetőjét, összefoglalóját hallhatták, mely a TASZ által felvetett több problémát is tartalmazta. Elmondta, hogy feladata az ülés moderálása, tehát igyekszik megtárgyalhatóvá tenni a felvetett kérdéseket, azt viszont nem tudja, hogy a kérdések szakmailag szétválaszthatók-e. Javaslatot kér az ülés további folytatásának a menetére. Összefoglalja, hogy a TASZ tehát nem ért egyet a tantárgy ebben a formában történő oktatásával, bevezetésével.

Dr. Hegyi Szabolcs megerősíti, hogy ebben a formában problémásnak tartják a tantárgy oktatását.

Dr. Répássy Róbert elmondta, hogy a TASZ második felvetése tartalmi problémákkal volt kapcsolatos. A harmadik, pedig a hittan tantárgy választhatóságával és az ahhoz fűződő lelkiismereti szabadságot aggályosan érintő kérdésekkel volt kapcsolatos. Összefoglalja, hogy ő ezt a három kérdéskört látja. Megjegyzi, hogy nem tudja, hogy kell e vitát folytatni a bevezetéssel kapcsolatos észrevételekről, ugyanis már a politikai döntés megtörtént, bevezetésre került a tantárgy és a vita már lezajlott ezzel kapcsolatban. Javasolja, hogy inkább a tartalmi észrevételekről beszéljenek.

Dr. Hegyi Szabolcs hozzátette, hogy nem akarja azt a látszatot kelteni, hogy magát a politikai döntést kritizálják. Nem kifogásolják azt, hogy bevezetésre kerül egy ilyen tantárgy, csak arra hívják fel a figyelmet, hogy nagyon érzékeny a kérdés. Egyetért azzal, hogy ez egy nagyszabású döntés, mert széleskörű és hosszú távú következményei vannak. Úgy gondolja, hogy döntés után teljesen legitim dolog az, hogy kíváncsiak a visszacsatolásra és esetleg finomítani kell a helyzeten, például adatvédelmi garanciák biztosítása. Elmondta, hogy

szerepné világossá tenni, hogy a TASZ szerint elképzelhető és legitim tartalommal, garanciák biztosításával bevezethető az erkölcsstan bevezetése.

Dr. Répássy Róbert összefoglalta, hogy a TASZ szerint tehát a tartalomtól függ a döntés indokoltsága, megkérdőjelezhetősége.

Dr. Szakál Ferenc Pál, az Emberi Erőforrások Minisztériuma Köznevelésfejlesztési Főosztályának képviselőjében az elhangzottakat megerősítve elmondta, hogy a tantárgy bevezetése valóban egy politikai döntés. Elmondta, hogy a bevezetéssel kapcsolatban az első kérdés az volt, hogy mi az, amit az állam bevezethet: erkölcsstant, ami helyett választható hittan, vagy hittant, ami helyett választható erkölcsstan. Hozzátette, hogy ezt a döntést, már tényként kell kezelni, de egyetért azzal, hogy vannak olyan részletek a tartalommal, az adatvédelemmel kapcsolatban, amin akár lehet és kell is finomítani. Elmondta, hogy az erkölcsstant és a helyette választható hittant tartalom szempontjából ketté kell választani, mert az állam az erkölcsstan tartalmát szabályozza, a kerettanterv által, melyhez minden intézménynek tartania kell magát. Megerősítette, hogy a cél valóban az, hogy ez a kerettanterv legitim tartalmakat fogalmazzon meg, amellyel kapcsolatosan természetesen szakmai vitának helye van. Ugyanez vonatkozik a pedagógusok felkészítésére is, ami szintén nem csak tartalmi, hanem módszertani kérdés – például a vitakultúrára gondolva is. Véleménye szerint az a cél, hogy ez a tantárgy felelősen gondolkodni tudó, erkölcsi döntéseket meghozni tudó polgárokat neveljünk, mely nagyban múlik a módszertanon. Hozzáteszi, hogy ez kell, hogy megjelenjen a pedagógusok továbbképzésében is, melyet nem maga az állam végez, de a továbbképzések akkreditációjának folyamatában ezt ellenőrzi – megvannak-e a megfelelő módszertani felkészítések, tartalmi szempontból megfelelőek-. A tankönyvek akkreditációját is az Oktatási Hivatal végzi. Elmondta, hogy a kiválthatóság összefüggésében a legfontosabb téma az adatvédelemmel kapcsolatos. Rendelet szerint az adatokat az használhatja fel, aki a szervezésben részt vesz (iskola, érintett egyház) és azt a szervezésre használhatja fel. Az intézmény a fenntartónak a csoportok létszámáról küld adatokat. Véleménye szerint ennél tovább nem is szabad menni, mert itt is felmerülhetnek aggályok, mert a hétköznapiakban kiderülhet, hogy ki hová jár, melyik csoportba megy, de ezen változtatni nem lehet – ez következik a választás lehetőségéből-, titokban nem lehet órát tartani. Elmondja, hogy ez felveti azt a kérdést, hogy kell-e kötelezően választani, de ez már túlmutat az ő illetékességén, de mint felvetés megjelenhet. Az adatkezelésben valóban lehet pontosításokat eszközölni, amennyiben az tapasztalható hogy nem kielégítő az, amit a rendelet tartalmaz, bár ez véleményezésre került adatvédelmi szempontból is, de a gyakorlat hozhat olyan problémákat, amik ennek a javítását teszik szükségessé. Érdekességként elmondta, hogy az állam az egyházaknak biztosít ehhez támogatást és ezzel kapcsolatban is felmerül az adatoknak a kezelése –személyes adatokra nincs, csak létszámadatokra van szükség-, de merültek fel problémák, hogy ki gyűjtse a létszámokat...stb. és itt is előkerültek adatvédelmi kérdések.

Dr. Répássy Róbert megköszönte a tájékoztatást. Elmondta, hogy bizonyára nem lesz vita arról, hogy a TASZ által felvetett megközelítés szerint is érzékeny, lelkiismereti kérdéseket vet föl az intézkedés. Hozzáteszi, hogy nyitottak a lelkiismereti, adatvédelmi kérdéseket leginkább védő javaslatokra. Összegezi az elmondottakat. Praktikusnak tartja, hogy az egyházi oktatók mennek az iskolába tanítani a gyerekeket és nem pedig fordítva, bár nem tudja, hogy van-e valamiféle megkötés az oktatási helyszín kiválasztásában.

Dr. Szakál Ferenc Pál hozzátette, hogy alapvetően az állam lehetővé teszi a megszervezést az egyházak számára és a választást a tanulók számára, tehát nincs senki kényszerhelyzetben.

A 20/2012. EMMI rendelet szabályozza a részleteket, mely lehetőséget ad arra is, hogyha az egyház nem tudja másképpen megszervezni –pl.: nem tud hitoktatót szervezni az óra idejére- a szülők egyetértésével meglehet szervezni a hit és erkölcs tant más időben és más helyszínen is. Ez a főszabálytól elérő lehetőségként jelenik meg.

Dr. Répássy Róbert hozzátette, hogy feltételezi, hogy nincs is annyi hitoktató, mint ahány iskola, ezért szükséges, hogy a szervezést valamilyen módon összehangolják.

Dr. Hegyi Szabolcs az elhangzottakra reagálva elmondta, hogy a kerettantervnek a része az etika tantárgynak a tartalma is és, hogy ez állami ellenőrzés körébe tartozik. Egyrészt, hogy mi legyen a tartalma, másrészt, hogy ennek megfelelő tananyagok szülessenek és kerüljenek oktatásra. Ez mutatja azt, hogy mi is az igazi probléma azzal, hogy a kötelező erkölcs tant ki lehet váltani hittannal. Hittan esetében ugyanis az állam nem ellenőrzi és nem is ellenőrizheti a hittan oktatásnak a tartalmát, viszont ezzel kiteszi a gyerekeket, szülőket –és az állam ehhez támogatást is nyújt- hogy egy egyház a saját partikuláris nézeteit oktassa a közoktatás keretében. Véleménye szerint a kiválthatósághoz kapcsolódik az is, hogy a gyakorlatban mindenki tud mindent –az iskola titkár, gyerekek, szülők- mindenki tudni fogja, hogy ki az aki hittanra jár és ki melyik hittan által biztosított hittanra jár. Elmondja, hogy alapvetően ebben látják a problémát.

Dr. Szakál Ferenc Pál válaszul elmondta, valóban ez a helyzet, hogy a választott és az egyház által szervezett hit és erkölcs tantának a tartalmába nem szól és nem szólhat bele az állam, azonban ez a választás egy önkéntes választás. Amennyiben egyetlen gyermek egy szülője azt mondja, hogy nem akarja, más egyház hit és erkölcs tant oktatását választani az erkölcs tant helyett, akkor annak az egyetlen gyermeknek is meg kell szervezni az erkölcs tant oktatását. Ha a szülő nem kíván állást foglalni arról, hogy melyik felekezethez tartozik, milyen világnézet szerint neveli a gyermekét – még akkor is, ha róla köztudott, hogy valamelyik egyháznak a tagja- akkor nem kell választania a kívánt felekezetek oktatásai közül, ezzel automatikusan az erkölcs tant választja. Ha kimondja a választást, akkor elfogadja azt, hogy ő egy bizonyos egyház tanai alapján fogja ezt megtanulni. Hozzátette, hogy a választáson van a hangsúly.

Dr. Répássy Róbert hozzátette, hogy az oktatás során viszonylag sok személyes adat kerül az iskola birtokába, úgy hogy egyébként nem rögzítik azt – pl. szülei elváltak-e, vannak-e testvérei...stb. Véleménye szerint a kérdés az, hogy ezek a személyes adatok megfelelően védve vannak-e és csak arra a célra használják fel őket, ami feltétlenül szükséges az iskola oktatási tevékenységéhez. Egyetért a TASZ kiindulópontjával, hogy ennek a tantárgynak a választása kapcsán bizonyos személyes adatokat megtudhat az iskola, megtudhatnak pedagógusok a gyerekekről, a szülőkről, de szerinte ez egyébként is így van. Az oktatás-nevelés nem megy anélkül, hogy a gyerekekről, vagy a szüleikről személyes adatokat ne tudnának meg. Szerinte a kérdés az, hogy ezeket mire használják fel, hogy az adatok védelme biztosított-e. Hozzáteszi, hogy örömmel hallotta – mert nem tudott erről - hogy ez a választás a bizonyítványból nem derül ki. Elmondta, hogy neki az a példa jutott eszébe, hogy amikor a képviselők esküt tesznek, az „Isten engem úgy segítjen!” eskü benne legyen-e, feltüntetésre kerüljön-e. Úgy gondolja, hogy az a helyes, hogyha nem kerül feltüntetésre. Véleménye szerint ez egy természetes része a folyamatoknak, például a tantárgy választás elkerülhetetlen része, de szerinte ez még bőven benne van a személyes adatok megismerésének alkotmányosan legitim formái között. Nyilván az adatok illetéktelen, nem az eredeti célra történő felhasználása már problémát jelent. Javasolja a TASZ-nak, hogy ha úgy gondolja, hogy ebben van megfogalmazható – kifejezetten alapjogi - sérelem, akkor azt írja le, és

juttassa el elemzésre, mert amiről a főosztályvezető úr beszélt az elsősorban a gyakorlat alkotmányos megközelítése. Fontos kérdésnek tartja, hogy a TASZ alapjogi szempontból aggályosnak tartja-e a jogszabályt. Elmondta, hogy érdekes megközelítésnek tartja azt, hogy a tartalomtól függ, hogy az intézkedés alapjog-korlátozónak tekinthető-e vagy sem. Nem szeretne ebbe a vitába belemenni, mert ahhoz világosnak kellene lenni-e, hogy mi is pontosan az alapjog-korlátozás, tehát mi lenne az az alapjog, ami sérül. A gyermekek az iskolában sok mindent tanulnak, amivel a szülők nem értenek egyet – mindenféle tantárgyban, nemcsak az erkölcsstanban - ettől még valószínűleg az iskolában szerzett tudásról, később, mikor felnőtté válik a gyermek ő maga dönti el, hogy azt a tudást magáénak érzi-e, vagy sem. Véleménye szerint a kérdésben indokolható az érzékenység – az erkölcsstan, vagy a hittan tantárgy ügyében - a lelkiismereti szabadság miatt, de az alapvető probléma nem tér el általában a véleménynyilvánítási szabadság kérdéskörétől. Példaként elmondta, hogy biztosan kerülnek a szülők olyan helyzetbe, hogy eltérő véleményt alkotnak, vallanak az órán tanítottakkal kapcsolatban – tehát a szülő véleményével nem egyeztethető össze az, amit az órán tanítanak. Végezetül elmondja, hogyha van valamiféle elkészült elemzés a TASZ-tól, azt örömmel fogadják, visszatérnek a problémára.

Dr. Hegyi Szabolcs hozzátette, hogy készült ilyen anyag és, hogy a napokban közzé fogják tenni, s a munkacsoport számára is elküldik. Egyetért azzal, hogy valóban egy érzékeny kérdéssel beszélnek, ugyanis a lelkiismereti és a szülők nevelési szabadsága a téma – melyről tudjuk történelmi példák alapján is-, hogy mennyire kiszolgáltatottá tudja tenni az embert, hogyha ez a jog sérül. Példaként elmondja, hogy a további tantárgyak (biológia, történelem) sem válthatók ki más tárggyal, oktatásuk nem bízható az egyházakra. Véleményük szerint a szakmai vitákban kiforrott, legitim tartalommal rendelkező etika tantárgy esetében sincs helye ilyen indoknak.

Dr. Szakál Ferenc Pál reakciójában elmondta, hogy az erkölcsstan tartalmával, illetve a hittan választhatóságával összefüggésben az egyik egyház magas rangú képviselője azt mondta, hogy számára a világnézetében semleges erkölcsstan az egy világnézetet tükröz, és ilyen szempontból elfogadhatatlan. Tehát a szempontok kétoldalúak, hogy kinek mi jelentené a világnézeti szabadságának a sérelmet – adott esetben előfordulhat, hogy éppen a határozott világnézet miatt, számára elfogadhatatlan az, hogyha nem határozott világnézettel találkozik.

Tóth Balázs a Helsinki Bizottság képviselőjében elmondta, hogy úgy érzi, hogy két világban él. Egyrészt egy konstruktív vita résztvevője –jogvédők és a kormány képviselői között-, ezért azt feltételezi, hogy ez egy komoly esemény, melynek van súlya, eredménye. Ehhez képest a kormány részéről van egy olyan álláspont, hogy mi a nemzetközi pénztőke spekulatív képviselői vagyunk, akikkel nem szoktak tárgyalni. Úgy gondolja, hogyha az csak egy politikai játék és itt komolyan tárgyalnak, akkor az itt elhangzottaknak valamilyen következménye kell, hogy legyen. Egyrészt véleménye szerint amiről beszélnek, annak nyilvánosságra kellene kerülnie, arra reagálnia kellene nyilvánosan a kormánynak. Fontosnak tartja a munkacsoport működését, csak nem látja –azontúl, hogy van a jogszabályoknak a társadalmi vitája azontúl, hogy van lehetőségük szabadon elmondani a véleményüket- mi ennek a munkacsoportnak az értelme. Véleménye szerint ennek a vitának csak akkor van értelme – annak fényében, hogy az újságban azt olvassa, hogy ő nemzetközi ügynök - ha a párbeszédet nem csak eljuttassák. Nem tudja, hogy van-e valaki, aki erre a kérdésre tudja-e a választ. Végezetül elmondta, hogy szeretne ebben a tekintetben tisztán látni.

Dr. Répássy Róbert szerint ez egy ügyrendi felvetés, mely minden egyes ülésen felmerült. Elmondta, hogy ismeri a munkacsoport létrehozásáról rendelkező kormányrendeletet és korábban is kifejtette azt a véleményét, hogy ez egy kerekasztal, azért hogy egymás érveit, észrevételeit jobban megértsék. Az Emberi Jogi Munkacsoportnak van lehetősége törvénymódosítás benyújtásának a Kormány számára és ha szükséges, ezzel a lehetőséggel élni is fognak. Jónak tartja azt, hogy a munkacsoport ülései alkalmával tudnak találkozni azok a szakemberek, akiknek tárca-szinten kell. Elmondta, hogy ő nincs felhatalmazva arra, hogy a Kormány nevében azonnali álláspontokat fogalmazzon meg – álláspont megváltoztatására nem tud ígéretet tenni -, de azt megígéri, hogy ő maga kéri meg a tárcákat, hogy érdemben foglalkozzanak ezekkel a kérdésekkel. Hozzáteszi, hogy ahogyan a civil szervezetek is elmondhatják a véleményüket, úgy a politikusoknak is joguk van ehhez. Ez jelenti a szólásszabadságot. Végezetül elmondta, hogy azért hozták létre ezeket a munkacsoportokat, hogy lehetőség szerint ne politikai álláspontokkal foglalkozzanak, hanem a konkrét témákkal foglalkozzanak, jobban megértsék egymás álláspontját. Ez a jogalkotás számára is fontos lehet. Pl.: A BTK előkészítése során is tárgyalás folyt az LMBT szervezetekkel... stb. Tehát a civileknek van hatása a jogalkotásra. Úgy gondolja, hogy komoly, érdemi álláspontok hangzanak el.

Tóth Balázs hozzátette, hogy szükségesnek tartaná, hogy az itt elhangzottak és az arra adott kormányzati válaszok, a jegyzőkönyvek és maga a kommunikáció nyilvános lenne. Egyetért azzal, hogy ez nem a politikai állásfoglalások, megnyilvánulások helye.

Dr. Répássy Róbert egyetért azzal, hogy az általa vezetett munkacsoporti ülésekről készült emlékeztető nyilvános legyen. Ha konkrét eseteket beszélnének meg, akkor személyiségi jogok miatt zártnak kellene lennie. Elmondja, hogyha a hozzászóló tagok hozzájárulnak ahhoz, hogy nyilvánosságra kerüljön az emlékeztető, akkor annak semmi akadálya nincs.

Tóth Balázs elmondta, hogy nemcsak alapjogi kontextusban, hanem államsemlegesség elve szempontjából is vizsgálható ez a kérdés, ugyanis egy állam attól semleges, hogy nem foglal állást vitatott partikuláris, vagy világnézeti kérdésekben. Ezért logikailag szükségszerű az, hogy az oktatott tárgy tartalma határozza meg azt, hogy az állam egy vitatott partikuláris kérdésben állást foglal vagy nem. Hozzátette, hogy amit Hegyi Szabolcs elmondott a demokrácia és jogállamhoz kapcsolódó erkölcsi tanokat és az erkölcsileg semleges vitakultúra oktatás az szükségszerűen összhangban lesz az állam semlegességével, míg az ezen túlmenően állást foglaló állam által oktatott és jóváhagyott tananyag, pedig nem lesz. Tehát itt államsemlegességi kérdés is felmerül.

Dr. Répássy Róbert kijelentette, hogy abban a témában, hogy mit jelent erkölcsi tekintetben a semlegesség nem szeretne belemenni. Szerinte léteznek olyan erkölcsi felfogások, amelyek az emberek békés egymás mellett élését szolgálják, de nem demokratikus kultúrán alapulnak. Például, a szocializmusban is tanítottak erkölcsant, vagy etikát, de ettől függetlenül a szakemberek azok, akiknek el kell dönteniük, hogy a gyerekekkel mi tanítható. Kellő óvatossággal és semlegességgel kell eljárni. Ha az semlegességnek tekinthető, hogy van választási lehetőség – van vallási alapú és világi erkölcsant-, ez önmagában szabadságot ad a szülőknek és gyerekeknek. Egyetért azzal, hogy minden tantervben lehetnek vitatott nézetek, de nincs olyan katalógus, ami tartalmazza az erkölcsileg nem vitatott tételeket.

Tóth Balázs hozzátette, hogy van olyan tankönyv, ami pl. a homoszexualitást bűnnek tekinti és erkölcsant keretein belül oktatják.

Dr. Répássy Róbert szerint az erkölcsstan keretei között nincs ilyen tankönyv, legfeljebb a hittan keretein belül, amely más kérdés és lehet vele vitatkozni.

Szajbély Katalin az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala képviselőjében elmondta, hogy éppen ebben az évben folytattak le egy vizsgálatot, mely arról szólt, hogy az állam egyes képviselői milyen intézkedéseket tesznek az emberi méltóság védelme, a tolerancia, a sérülékeny csoportok elfogadása érdekében. Vizsgálták az erkölcsstan és az állami oktatás, köznevelés rendszerét is. Kiderült, hogy az egyik funkció, hogy a demokratikus alapelvek tisztelete a legfontosabb. Az EMMI közreműködésével arra a következtetésre jutottak, hogy a roma kultúra és integráció tekintetében nagyon sok jó tartalom van, de az LBMT csoport tekintetében hiányos. Akkor lenne ideálisabb a tantárgy, ha ilyen tartalmakkal lehetne kiegészíteni. Az állam a másik tekintetben a hittén és erkölcsstan kérdésénél azt teheti meg, hogy kerettanterv keretein belül kifejti véleményét, pl. az LBMT csoportok egyenlő méltóságának a tisztelete.

Dr. Répássy Róbert elmondta, hogy neki nem állt módjában, ilyen tárgyat tanulni, tehát olyan témáról beszélnek, amelyről az oktatási szakemberek tudnak véleményt alkotni. Mely ismeretek tekinthetők általános kulturális, társadalomtudományi, humánpolitikai kérdéseknek, és mi az ami tisztán erkölcsi kérdés.

Tóth Balázs hozzátette, hogy tanított etikát jogi egyetemen, tehát nem az a probléma, hogy emberek embereknek erkölcsről beszélnek köznevelés keretében.

Dr. Répássy Róbert szerint más dolog egyetemen etikát tanítani, megint más dolog a köznevelésben. Amit az egyetemen már nem tanítanak, hogy mi a jó és mi a rossz, hanem hogy erről milyen nézetek alakultak ki. Az általános iskolákban a mi a jó és mi a rossz kérdésekre is válaszolni kell. Ebben a kérdésben nem lehet semlegesség.

Dr. Szakál Ferenc Pál egyetért azzal, hogy választ kell adni a jó és rossz kérdésekre, csak nem adott helyzetekre nézve. Fontosnak tartja azt elmondani, hogy nem konkrét állásfoglalásokat taglal a tantárgy, hanem az, hogy megtanítsa arra, hogy hogyan kell egy helyes döntést meghozni. Könnyű olyan hibát ejteni, hogy a tartalmak illegitimmé válnak, ebből a szempontból a kerettantervet, a továbbképzések tematikáit, módszereket kell megvizsgálni, de nem hasonlítható össze egy felsőoktatási etikával és középiskolai etikával sem. Ez átfogóbb és rávezetőbb jellegű tevékenységet jelent.

Dr. Répássy Róbert elmondta, hogy a hittan keretein belül rögtön erre a két kérdésre - mi a jó és a rossz - keresik a választ a konkrét parancsolatok alapján, míg akik semleges etikát tanulnak, ott egyfajta rávezetéssel közelítenek a kérdésre. Tizenkét éves korra már szükséges konkrétan elmondani, hogy mi a rossz magatartás, mi az ami tilos.

Tóth Balázs hozzátette, hogy egyetért azzal, hogy vannak parancsok, melyeket konkrétan megfogalmazhat a tárgy (pl. Ne ölj!)

Dr. Répássy Róbert kijelentette, hogy eljutottak a munkacsoportban kezelhető vita végéig és, várják a TASZ megközelítését a kérdésben.

Mikesy György hozzátette, hogy tapasztalatai alapján a siket tanulók hogyan tanulják az etikát: Éppen társasjáték volt és minden kockán volt egy helyzet, amikkel a mindennapok

során szoktunk találkozni. Összegezte, hogy nem kell megijedni az etikaoktatástól, mert bármilyen megközelítésben szakemberekre kell bízni.

2. napirendi pont: Gyűlölet bűncselekmények szabályozása

Dr. Répássy Róbert elmondta, hogy a munkacsoport nem először foglalkozik a témakörrel. A romák elleni gyűlölet tekintetében már tárgyaltak a témáról.

Dr. Garai Péter, az EMMI társadalmi felzárkóztatásért felelős helyettes államtitkára elmondta, hogy munkacsoportja már találkozott a problémával. Elhatárolódtak attól, hogy a gyűlölet bűncselekmények kizárólag az ő feladatkörükbe tartoznak. Nem lehet felvállalni azt, hogy a gyűlölet bűncselekmények egyenlők a romák elleni bűncselekményekkel. Ezért kértük, hogy ez a munkacsoport is tárgyaljon erről a témáról és így igyekszünk eleget tenni az Amnesty International kérésének. A magyar BTK meghatározza ennek a bűncselekménynek a fajtáját –azonos identitású közösséghez kapcsolódik- ugyanis kifejezetten a közösség tagjai ellen követnek el bűncselekményeket. Elmondta, hogy sokféle közösség, identitás létezik, tehát általános problémáról van szó. A hovatartozás kétféleképpen meghatározható: önmaga által, vagy pedig mások által. Kül nehézségként említi tehát, hogy a külvilág minősíti, vagy az elszenvedő azt bűncselekménynek, sőt az is minősítheti, aki elköveti.

Dr. Répássy Róbert kérte, hogy a témát érdemben, komplexen vizsgálják meg.

Jovánovics Eszter a TASZ képviselőjében elmondta, hogy az oktatásnak és a közbeszédnek is lehet szerepe a toleranciában. Véleménye szerint a gyűlölet bűncselekmények esetén nem merülhet fel az önmeghatározás témaköre, ugyanis kizárólag az elkövető indítéka a döntő. A probléma az, hogy a társadalom legsérülékenyebb csoportjai –elsősorban az LMBT és roma csoportok- elleni bűncselekmények esetében a hatóságok nem indítanak hivatalból eljárást, ha indítanak is, akkor nem gyűlölet bűncselekmények miatt. Ha pedig mégis gyűlölet-bűncselekmény miatt indul eljárás, akkor gyakran nem hatékony a nyomozás, ugyanis eddig még nem volt olyan ügyük, mely vádemelésig eljutott. Véleményüket kutatások (pl. Európai Unió Alapjogi Ügynöksége) is megerősítik. Végezetül elmondta, hogy ha a jelenlévő állami szereplők el tudják fogadni, hogy létezik ez a probléma, akkor történhetnének előrelépések, ugyanis pl. ők is rendelkeznek megoldási javaslatokkal.

Dr. Répássy Róbert szerint meg tudnak állapítani jogalkotási és végrehajtási problémákat is. Az előző felszólalást jogalkalmazási problémaként jelöli meg. Javasolja, hogy válasszák szét a jogalkotói és jogalkalmazói problémákat.

Jovánovics Eszter elmondta, hogy a Gyűlölet – bűncselekmények Elleni munkacsoport 2012-es BTK kodifikációja alkalmával benyújtott egy részletes javaslatot, és ha szükséges az aktualitás miatt, ezt újra megtehetik. Véleménye szerint a jogalkalmazással nagyobb a probléma, ugyanis pl. nincsenek speciális nyomozók, akik a gyűlölet bűncselekmények témakörére lennének kiképezve. Értésülése szerint az ORFK alapított egy munkacsoportot, melynek kifejezetten ez a feladatköre, viszont erről nem tudnak egyéb információkat.

Boross Zsigmond az Országos Rendőr Főkapitányság képviselőjében tájékoztatásul elmondta, hogy 2012. január 1-én állt fel a szakvonal, melyet egy fő koordinálja országos szinten. A megyei főkapitányságokon egy-egy munkatárs került kijelölésre, akik az eredeti feladataik mellett látják el azt a feladatot. A tagok személye megismerhető, elérhetőségeik átadásra kerülhetnek.

Jovánovics Eszter megköszönte a tájékoztatást. Elmondta, hogy pont ilyen javaslattal szerettek volna élni. Fontosnak tartja, hogy az áldozatok közvetlenül is fordulhassanak a kijelölt nyomozókhoz. Kérdezi, hogy ezek az emberek végzik-e a nyomozást is.

Boross Zsigmond elmondta, hogy alapvetően igen. Akadályoztatás esetén nem biztos, hogy fizikailag ugyanaz az ügy előadója, de ennek a szemléletnek érvényesülnie kell.

Jovánovics Eszter kérdezi, hogy mi a garancia arra, hogy a megyei főkapitánysághoz el i jutnak ezek az ügyek. Egyrészt az történik, hogy nem is jut el a megfelelő szintre a nyomozás, másrészt vannak olyan esetek is, ahol bár közösség elleni erőszak volt a minősítés, mégis egy kerületi kapitányság nyomozott az ügyben. Véleménye szerint biztosítani kellene, hogy alsóbb szinteken is legyenek olyan emberek a kapitányságokon, akik valamilyen szintű képésben részesültek és felismerik az ügyeket.

Boross Zsigmond elmondta, hogy ezen képzésekbe a budapesti kerületi rendőrkapitányokat is bevonták, tehát a végrehajtó állomány felé tudja közvetíteni ezeket a szempontokat. Elképzelhető, hogy ezt a fajta szemléletet eredményesebben lehetne az ügyészség felé közvetíteni és a nyomozások felügyelete során ezek a hiányosságok a felszínre kerülnének.

Dr. Répássy Róbert szerint meg kell próbálni elkerülni azt, hogy a rendőrségnek kiképzési és létszám tanácsokat adjunk. Megnyugtatónak tartja a hallott híreket. Javasolja, hogy amennyiben van egyfajta tematikájuk a kapcsolódó kérdéskörökhöz, akkor ezeket az érintettek felé közöljék. Nem érti, hogy ha vannak aggályok az ügy minősítésével kapcsolatban, akkor azt miért nem kifogásolják a sértettek jogi képviselői.

Jovánovics Eszter válaszul elmondta, hogy ezt minden alkalommal megteszik.

Dr. Répássy Róbert véleménye szerint biztosan van magyarázat a minősítésre.

Jovánovics Eszter elmondta, hogy véleményük szerint ezek szakmailag megalapozatlanok, viszont jogorvoslással nem tudnak élni.

Dr. Répássy Róbert kérdezi, hogy vannak-e olyan esetek is, amikor az eljárást megszüntetik, mert alulminősítették az ügyet? Úgy értelmezte, hogy az aluminősítés az, hogy a büntető eljárások folyamatban maradnak, csak nem azzal a minősítéssel.

Jovánovics Eszter hozzátette, hogy többféle tipikus eljárási probléma létezik, pl. felfüggesztés is előfordul, ha nem találják meg a gyanúsítottat, ilyenkor gyakran elmulasztanak bizonyos nyomozati cselekményeket, vagyis nem tesznek meg mindent az elkövető azonosítása érdekében. Jogsegély szolgálatuk van, tehát van rálátásuk konkrét helyzetekre.

Dr. Répássy Róbert elmondta, hogyha a közösség elleni erőszakot nem jól minősítik, attól még a maradék bűncselekmény bűncselekmény marad. Az egy másik probléma, ha nem találják az elkövetőt.

Jovánovics Eszter elmondta, hogy többféle eljárási hibát ismernek. Az egyik alapvető esetkör, hogy hivatalból nem indul eljárás – például a devecseri szélsőjobboldali tüntetésen történt kő és palackdobálásnál.

Tóth Balázs elmondta, hogy azért szüntették meg az eljárást a devecseri esetben, merthogy nem tudták, hogy ki volt a gyanúsított, pedig kamerafelvételek is készültek, csak nem történt azonosítás. A kormányzati álláspont is az volt, hogy békés gyülekezés volt, melyet nehezen lehet elfogadni. A múltkori esetben – halál a magyarokra feliratú bot esetén sikerült három éven belül bizonyítani a rasszista indítékot – amikor a Helsinki Bizottság néhány külföldi fekete ügyfelét azzal a felkiáltással ütötték, hogy „Go home to Africa!”, itt nem állapítják meg az előítéletes indítékot.

Dr. Répássy Róbert elmondta, hogy ha most a problémákra válaszul az igazságügyi miniszter kiállna és elmondaná, hogy miként ítélkezzenek, akkor az lenne a felvetés, hogy a miniszter miért szól bele az ítélkezésbe.

Jovánovics Eszter véleménye szerint a probléma az, hogy el sem jutnak az ítélkezésig. Az utóbbi időkben azokban az ügyekben jutottak el az ítélkezésig, ahol célzottan romák voltak a vádlottak, de ellenkező esetekben, vagy LMBT ügyekben nagyon ritka, hogy eljut az ügy a bírói szakaszig. Ezért azonosítottak olyan ügyeket, ahol a nyomozati szak hatékonyra tételét javasolják.

Dr. Répássy Róbert elmondta, hogy súlyos állításnak tartja, ha valamelyik jogvédő szervezet azt állítja, hogy szándékosan nem nyomoz ki a rendőrség egy ügyet. Úgy gondolja, hogy a rendőri nyomozás sikertelenségét más okok indokolják.

Jovánovics Eszter hozzátette, hogy lehet keresni az okokat, de mivel minden kutatás, mely az előítéletességre irányul kimutatja, hogy a romákkal szembeni ítéltelesség nagyon magas. Kb. 70 % körüli, tehát akár az is előfordulhat, hogy ez a rendőrségi állományon belül is így van, mely akár nyugaton is előfordul. Véleménye szerint szükséges a szemlélet formálás, az előítéletek leépítése. Az utóbbi években a sorozatgyilkosság témakörét tekintve szinte botrány volt, hogy mennyi ideig tartott, mire a rendőrség felismerte, hogy egy rasszista indíttatású, egymással összefüggő gyilkosságsorozatról van szó. Nem állítja, hogy ez szándékosság, de lehetnek ilyen okai is, mely hatásában veszélyes, mely ismét kirekesztéshez vezet. Ha az egyébként is sérülékeny csoportok azt érzékelik, hogy az ő ellenük elkövetett cselekményeket nem minősítik súlyuknak megfelelően vagy nem nyomozzák hatékonyan, az fokozza a problémát. Sok esetben olyan problémák is felmerülhetnek, mely kérdésben nem a rendőrnek tiszte dönten, hanem például az ügyészségnek.

Dr. Répássy Róbert véleménye szerint nagy különbség van aközött, hogy nem ismerik fel a rendőrök a gyűlölet-motívumot, vagy esetleg előítéletesen állnak az ügghöz. Ez két különböző kérdés, az egyik oktatással megoldható probléma, míg a másik hivatali visszaélésként minősíthető. Szerinte az állítás súlyos, melyeket bizonyítékokkal kell alátámasztani. Senki nem érthet egyet azzal, hogy a rendőrség ne nyomozzon ki kötelességébe tartozó ügyeket.

Jovánovics Eszter elmondta, hogy azt nem lehet bizonyítani, hogy mi az oka, de a jelenség létezését igen, ugyanis számtalan ügyön keresztül ez lehetséges. Az okok feltárása nem is az ő tiszttük, ők közvetítik a problémát, melyet valamilyen módon meg kell oldani.

Dr. Gratzner Sövényházy Gábor a Belügyminisztérium képviselőjében elmondta, hogy rendőri szakmájából kifolyólag is van rálátása a dologra. Elmondta, hogy amióta a BMben dolgozik, azóta is többször jártak a probléma után – legutóbb akkor, amikor kigyűjtötték a

statisztikai adatokat ezzel kapcsolatosan...stb.- és azt tapasztalták, hogy mind a rasszista cselekményekre, mind az emberi jogokkal kapcsolatosan kiterjed az oktatás folyamata. A rendőri állomány rendelkezik ezen ismeretekkel, kiválasztásnál is fokozott figyelmet fordítanak. Visszautasítja a rendőrség nevében, hogy rasszizmus lenne az állomány körében. A minősítéssel kapcsolatban elmondja, hogy az arra terjed ki, amit a történeti tényállás megalapoz, célzatos bűncselekményről kell beszélni. A közösség elleni erőszak, az valamiféle tetteles bűncselekmény. A probléma a célzattal az, hogy büntetőjogi szempontból nehezen bizonyítható dolog –különösen akkor, ha nincs meg a tettes-. A célzatot kizárólag a tettes elmondása alapján bizonyítható. Az objektív oldalról közelíthető a szubjektív oldalra is, de ebből nem mindig lehet eljutni a minősítés adott pontjára. A nyomozások bizonyos esetben garázdaság, testi sértés miatt indulnak, ha nem állapítható meg egyértelműen a rasszista célzat, vagy nincs meg a tettes. Az, hogy miben veszi fel a jelentést a rendőr, az nem biztos, hogy azzal fogják megvádolni. A bíróságot kizárólag a vádiratban megjelölt tényállás köti. Elmondta, hogy nem a rendőrségen dől el, hogy minek minősül a cselekmény. A statisztikai adatok alapján, évente közösség elleni erőszak miatt 30 és 40 közötti cselekmény befejeződik vádemeléssel, pedig nehezen lehet bizonyítani a célzatot.

Jovánovics Eszter elmondta, hogy ezért vannak számos nyugati országban ún. gyűlölet bűncselekmény protokollok, melyek meghatároznak indikátorokat (mik azok a külső jelek, melyek jellemzőek egy rasszista cselekményre). Azok az esetek, amelyek a TASZ-nál felmerültek, még lehetősége sem volt a bírónak arra, hogy a minősítésen változtassanak, ugyanis nem történt vádemelés. Például a gyöngyöspatai események kapcsán felmerültek szélsőséges, teljesen egyértelműen és bizonyíthatóan, a feloszlatott Magyar Gárdához köthető szervezetek járőröztek heteken keresztül és félemlítették meg a romákat és mégsem sikerült ezekben az ügyekben vádemelésig eljuttatni az ügyeket, pedig a rasszista indítéknak a gyanúja felmerült. Hozzátette, hogy a nyugati, külföldi protokollokban, ugyanis minden olyan esetben, ha akár a tanúban, akár az áldozatban felmerül az, hogy egy rasszista indítékú cselekmény történt, akkor a nyomozásnak erre ki kell terjednie. Véleménye szerint valóban nehéz bizonyítani, viszont más kérdés az, hogy az ügyész mit fog bizonyítani a bíróság előtt, mint az, hogy mi az a szint amitől fogva a gyanú fönn áll és a rendőrség nyomozásának erre ki kell terjednie. Ha ez nem történik meg, akkor az ügyiratokból nem fog kiderülni az ügyész és a bíró számára, hogy itt lehetett egy előítéletes indítéknak és ezért nem is lesz módja másként minősíteni az ügyet. Példaként említi továbbá a devecseri uszítás ügyében folytatott nyomozást megszüntető határozatot is.

Tóth Balázs elmondta, hogy nincs értelme most ezeket a tényállásokat végigbeszélni. Kérdésként felvetette, hogyha ezt a problémát vizsgáljuk, akkor az szükségszerűen indikálja-e, vagy pedig explicit módon állíthatjuk-e, hogy ennek az oka rasszizmus. Szerinte a kérdésekre a válasz nem. Véleménye szerint azt nem gondolhatja senki, hogy egy olyan társadalomban élünk, hogy egy olyan szervezet, melynek 30000 tagja van ott nem lesznek rasszista emberek, sőt azt sem tartja kizártnak, hogy a jogvédők között is vannak rasszisták. Jogvédőként dolgozva személyesen is tapasztalt rasszista kijelentéseket, akár rendőrkapitány részéről is, tehát azt, hogy vannak rasszista emberek a szervezetben, azt értelmetlen tagadni. Ebből nem következik az, hogy mindaz a probléma, ami felvetésre került, az intézményes rasszizmussal magyarázható, akár expliciten, akár impliciten. Szerinte ennek sok oka lehet, például, amikor elmentek a Miskolci Főkapitányságra egyeztetni a Jobbik felvonulásával kapcsolatban, akkor elmondta a rendőrfőkapitány, hogy azért nem oszlattatnak bizonyos gyülekezéseket (adott esetben agresszív és rasszista magatartást tanúsító embereket), mert az sokkal súlyosabban veszélyeztethetné a közbiztonságot, minthogy hagyják őket felvonulni. Ez egy nyilvánvaló szakmai érv, vagyis nem azért nem intézkedi, mert rasszista. Ehhez hasonló

indokot hallottak a devecseri esetről is. Úgy gondolja, hogyha van egy állítás, hogy szisztematikus probléma keletkezik, annak lehet öt fajta oka, tehát nem lehet minden rendőrt rasszistának nevezni. Kijelenti, hogy soha nem állítottak ilyet és ő nem is tenné.

Dr. Répássy Róbert elmondta, hogy az igazság a két állítás között van, miszerint biztos vannak rasszista nézetű emberek a rendőrség állományában – mint akár a minisztérium dolgozói között is -, de a kérdés, hogy ez befolyásolja-e a hivatali munkáját. Hozzátette, hogy előző felszólalások alapján a BM nem tapasztal ilyet, hogy rasszista nézetek miatt nem nyomoznak ki egy ügyet. Véleménye szerint nehéz olyan általános premisszából kiindulni, amely mögött a tényeket nem lehet leellenőrizni. Ezért nem lehet elfogadni ilyen értelemben, hogy ezek az esetek szándékosan történének.

Dr. Hegyi Szabolcs hozzátette, hogy a jogvédő szervezetek soha nem állítanak olyat, hogy a rendőrség szándékosan mulasztja el a nyomozást/eljárást. Jogvédő szervezetek arra hívják fel a figyelmet, hogy a rendőrség elmulasztja, ugyanis nem eléggé felkészült az ilyen esetekre. Nyomatékosan felhívja a figyelmet, hogy nincs arról szó, hogy a rendőrségi eljárás elmulasztását szándékossággal vádolnák.

Dr. Répássy Róbert véleménye szerint másként kell kezelni azt a problémát, hogyha a rendőrség, a nyomozást végző személyek valamit szándékosan nem akarnak megérteni, szándékosan nem akarják a jogalkotó elvárását teljesíteni és azt, hogy ezt valamiféle szemléletbeli hiányosság okozza. Az első esetben határozott fellépésre van szükség, a második esetben, viszont egy hosszabb távú érzékenyítésre van szükség. Elmondja, hogy ha azt megoldásnak tartják, hogy legyen ezekben az esetekben - a minősítés ügyében - valamiféle panaszjog, rendkívüli jogorvoslati lehetőség, vagy pedig a rendőri állomány gyűlölet-cselekmények felismeréseinek segítését szolgáló intézkedések, akkor ő nyitott ezeknek a kérdéseknek a megvitatására. Véleménye szerint az elhangzott nyugati protokollokat óvatosan kell kezelni, mert nem lehet tudni, hogy dogmatikai azonossága van-e a magyar büntetőjogi dogmatikával.

Mikesy György elmondta, hogy már az Emberi Jogi Munkacsoport alakuló ülésen megvitták a tematikákat, melyen felvetett néhány konkrét esetet, ugyanis a fogyatékosok oldaláról horizontális szemléletet szeretne a testület munkájába bevinni. Nemcsak a roma, hanem a fogyatékos személy is kiszolgáltatott, tehát több ilyen társadalmi csoportban is vannak sértettek, például a hátrányos helyzetű társadalmi csoportokból. Elmondta, hogy kiállt a nők jogaiért, mint fogyatékos és itt is itt van többek között a börtönben lévő fogyatékos személyek bántalmazásával kapcsolatban. Intézetükben nagy számban élnek romák, akik kifejezetten „cigánynak” tartják magukat, ám mikor valami sérelem éri őket akkor kijelentik, hogy biztosan azért, mert ők cigányok. Véleménye szerint úgy lehetne megelőzni a romaellenes cselekményeket, hogy hangsúlyozni kell a kisebbség védelmet, ugyanakkor ezzel párhuzamosan azt is hangsúlyozni kell, hogy a többségnek is joga van megvédenie önmagát. Ha nyilvánosság előtt megjelenik az, hogy minden ember - nemtől, bőrszíntől, nemzetiségtől függetlenül- egyenlő, egyenrangú állampolgár, akkor meg kell érteni azt is, hogy akárki követi is el a bűncselekményt, magát a bűnesetet kell elítélni. Az elhangzottak alapján megerősítette azt, hogy eléggé ingoványos terület az, hogy mi volt az indíték. Hangsúlyozza, hogy Magyarország nem rasszista ország. Ahogy a környező országokat nézi, úgy gondolja, hogy Magyarország az egyik legtoleránsabb társadalommal rendelkezik, ugyanis a legnagyobb számban élnek itt zsidók, cigányok. Szükségesnek tartja a gondolkodásunkon való változtatást, miszerint a többségnek joga van megvédenie magát, de a kisebbséget is meg kell védeni és egyértelműen a bűncselekményekre kell fókuszálni, amiket el kell ítélni. Ha ez

a társadalmi szemléletváltozás bekövetkezik, akkor talán csökken a romák elleni rasszizmus is. Véleménye szerint több oldalról kell megközelíteni a dolgokat. A megalázott kisémmizett nők, romák és fogyatékosok soha nem fogják megtenni, hogy magán vádat képviseljenek. Javasolta, hogyha tudomásunkra jut a bűncselekmény, akkor az ügyészség vegye át a dolgot, ugyanis az ügyészségnek van hatósága, ne vegyenek részt az eljárásban a sértettek, kisémmizettek. Az államnak meg kell védenie az állampolgárait, legfőképpen a sértetteket.

Dr. Répássy Róbert véleménye szerint ebben a témakörben szükséges még további üléseket tartani. Elmondta, hogy a továbblépés lehetőségét abban látja, hogy ha tipizálnák az ügyeket, ugyanis ha olyan állítás merül fel, minthogy a gyűlölet-bűncselekményeket nem megfelelően ismeri fel a rendőrség, akkor szükségesek a tipizált ügyek. Hozzátette, hogy nem csak véleményekre, hanem konkrét tényállásokra van szükség ahhoz, hogy megoldást találhassanak. Elmondta, hogy ő úgy látja, hogy a rendőrség megtett olyan speciális lépéseket, szempontokat, melyek hozzájárulnak a hatékonyabb felismeréshez. Véleménye szerint két egymással eltérő álláspontot ismerhettek meg, egyrészt a gyűlölet-bűncselekményekkel foglalkozó jogvédő szervezetektől, valamint a rendőrségtől. Hozzátette, hogy az állampolgárok részéről különböző vélemények fogalmazódnak meg más-más esetekben, pl. a kis értékű vagyon elleni bűncselekményeknél is vannak olyan vélemények, miszerint nem elég hatékony a rendőrségi nyomozás... stb. Szerinte az ilyen általános vélekedésekkel szemben konkrét állításokat kell megfogalmazni. Úgy gondolja, hogy ez a fajta bűncselekménytípus prioritással rendelkezik a rendőrségnél és, hogy több szempontot szükséges megvizsgálni a felvetett kérdés tisztán látásához.

Jovánovics Eszter elmondta, hogy vállalják, hogy összefoglalnak típus problémákat. Hozzátette, hogy tavasszal volt egy konferencia melyet a Nemzeti Közszolgálati Egyetemmel együtt szerveztek és ott is szó esett konkrét problémákról, ahol rendőr résztvevők is megerősítették, hogy valóban létezik ez a fajta probléma, illetve nem része a rendőrségi kultúrának ez a fajta tényállás. Véleménye szerint, tehát már vannak összegyűjtve ilyen esetek, de nem látja akadályát annak, hogy ezeket a munkacsoport számára is elérhetővé tegyék.

Dr. Répássy Róbert egyetértett azzal, hogy a közösség tagja elleni bűncselekmény egy újfajta bűncselekmény.

Jovánovics Eszter elmondta, hogy 96-ban került át az emberiség elleni fejezetből, a személy elleni fejezetbe, tehát nem egy nagyon újfajta bűncselekményről beszélnek. Hozzátette, hogy a célja nem az okok feltárása, hanem a létező probléma megoldása, kezelése.

Dr. Répássy Róbert megkérdezte, hogy szeretne-e még valaki hozzászólni a témához.

Boross Zsigmond elmondta, hogyha egy-egy konkrét bűncselekmény kapcsán bármely civil szervezetnek van felvetése, akkor egyfajta fórum keretein belül tudnának egyeztetni, ahol akár a nyomozást végző emberek indokait is megismerhetik.

A munkacsoport tagok jelezték, hogy nyitottak lennének az efféle együttműködésre.

Jovánovics Eszter egyetértve az elhangzottakkal megkérdezte, hogy milyen módon jöhetne létre ez a fajta fórum.

Dr. Répássy Róbert elmondta, hogy a munkacsoport erre is, a közvetlen konzultációra is alkalmat nyújt. Elmondta, hogy az emlékeztetőt minden jelenlévőhöz, illetve a különböző témákban érintett tárcákhoz is eljuttatják és egyben kéri is, hogy írásban jutassák el a témákkal kapcsolatos álláspontjukat, válaszukat. Hozzátette, hogy szerinte a munkát januárban fogják tudni folytatni. Javasolja, hogy a személyes kapcsolatokat vegyék fel egymással. Kéri, hogy jelezzék, ha valamiféle kifogásuk, problémájuk lenne az emlékeztetővel.

Dr. Répássy Róbert javasolta, hogy csatlakozzanak ezen munkacsoport munkájához a jövőben is. Végezetül megköszönte a résztvevők jelenlétét.

Az emlékeztetőt hangfelvétel alapján készítette: Kavecsánszki Ádám